

12.5.2009

Sverigefinländarnas delegation
c/o Sverigefinska skolan
Hovslagaregatan 25
S-194 31 UPPLANDS VÄSBY
esko.melakari@zeta.telenordia.se
www.sverigefinne.nu

*Kraftsamling - museisamverkan ger resultat. Slutbetänkande Från Museikoordinatören. SOU 2009:15
Remissvar från Sverigefinländarnas Delegation*

1. Museiutredningen bör kompletteras med minoriteternas eget perspektiv

Museiutredning handlar i första hand om de befintliga museer som redan finns i Sverige. Därför tänker man inte ändra på strukturer, som för närvarande finns. Samtidigt är det viktigt att man tar hänsyn till nya fenomen, kulturinslag och etniska grupper som finns i det mångkulturella Sverige bland dessa fem nationella minoriteter som sverigefinnarna.

Samhället i Sverige är inte längre detsamma som det var för några årtionden sedan. I dag finns över en miljon invandrare i landet och det finns även fem nationella minoriteter, som har sina egna behov inom kulturarvsområden. De nuvarande nationella minoriteterna har alla sina historiskt djupa rötter i Sverige. De har även sina speciella drag och behov. Därför är det viktigt att fråga på vilket sätt deras historia och kulturarv avspeglas inom arkiv-, bibliotek och museiväsendet samt ABM (Arkiv-Museum-Bibliotek) samarbetet. Viktigt är också fråga hur minoriteterna själva definierar vad som är viktigt just i deras historia och kulturarv.

Från minoriteternas synvinkel är det väsentligt att fråga på vems auktoritet rekonstruktionen av det förgångna grundar sig. I detta sammanhang och genom detta perspektiv vill vi framhålla att minoriteterna behöver sina egna kulturinstitutioner som ansvarar för bevarandet och synliggörandet av deras egen historia via arkiv, bibliotek och museum. Detta betyder att den dominerande historiesynen och majoritetskulturen skall och ska kompletteras med minoriteternas egna minnen, dokument, bilder, konst och föremål. Minoriteternas historia är en viktig del av svenskarnas egen historia.

2. De nationella minoriteternas egna behov

I utredningen lyfter man fram i synnerhet Ajtte, som är ett svenskt fjäll - och samemuseum. Dessutom föreslår man att man gör en särskild översyn om romernas situation och kulturella behov. I detta sammanhang konstaterar man även, att "En motsvarande inventering kan vara fruktbar också för de andra nationella minoritetsgrupperna." (5.7.5 Övriga nationella minoriteter, s. 147)

Enligt Sverigefinländarnas delegation är det viktigt att museikoordinatören tar hänsyn till i sin kommande inventering alla nationella minoritetsgrupper och inte enbart de som man speciellt har nämnt i utredningen. Alla fem (5) minoritetsgrupper har sina speciella behov och förutsättningar som måste utredas och inventeras. Därför behövs det en helhetssyn angående de nationella minoriteternas situation och hänvisningar till andra kända utredningar som man tidigare gjort om de nationella minoriteterna inom Arkiv- Museum och Biblioteksområden. Det är även viktigt att ta hänsyn till de möjligheter som t.ex. ABM-samarbetet erbjuder.

3. Sverigefinländarnas arkiv som minoritetens kulturinstitution inom bibliotek -arkiv och museiområden

Sverigefinländarna har hittills haft ett särskilt arkiv, Sverigefinländarnas arkiv, som har ansvarat för bevarandet av finnarnas historia i Sverige, i synnerhet efter 1945. Samtidigt har arkivet haft en viktig uppgift att länka samman den tidigare historien och den nuvarande moderna historien. Man ska veta att finländarna alltid funnits i Sverige

och att man talat finska i Sverige i århundraden.

I dag heter arkivet *Sverigefinländarnas arkiv, multimedia - och informationscentrum*. Arkivet har ett eget digitalt bild - och dokumentarkiv samt en egen hemsida (www.arkisto.org) Under de senaste tre åren har Kulturrådets *Access-projekt* kunnat finansiera samlandet och registrering av bild- och arkivmaterial. Detta har kunnat synliggöras via Internet. I dag har arkivet ingen museiverksamhet p.g.a. de ekonomiska begränsningarna.

Sverigefinländarnas arkiv har utvecklat ett bra samarbete med Eskilstuna Stadsarkiv. Arkivet deltar i Eskilstuna stads ABM-samarbete. Det nya Eskilstuna ABM-huset kommer att invigas den 25 oktober 2009. Detta betyder att Sverigefinländarnas arkiv kan finnas på plats i Eskilstuna om arkivet får en finansiering för personal. Eskilstuna stad finansierar inte Sverigefinländarnas arkivs verksamhet. Arkivet deponerar endast arkivplats (hyllmeter) och kontorsrum.

I dag har Sverigefinländarnas arkiv inte tillräckliga ekonomiska resurser för att kunna synliggöra finländarnas historia i Sverige. Man kan t.ex. inte hålla arkivet öppet hela året. Sverigefinländarnas Delegation anser att Sverigefinländarnas arkiv behöver öronmärkta anslag för att kunna fungera som en minoritetsinstitution som kan ansvara för sverigefinlännarnas historia i Sverige både inom arkiv-, biblioteks- och museiområdet. Först därefter kan också samarbetet med Eskilstuna kommun fördjupas och utvidgas.

4. Kopplingar till tidigare utredningar

Det är viktigt att man gör kopplingar till de utredningar som man har tidigare gjort inom detta område angående minoriteternas behov.

Sverigefinländska arkivets verksamhet har senast utretts av Kari Marklunds arkivbetänkande 2002. (Arkiv för alla - nu och i framtiden, SOU 2002:78, i synnerhet s. 133, de nationella minoritetsspråken och arkiven)

I denna arkivutredning föreslås att *"för varje minoritetsgrupp skall utses en arkivinstitution med ett särskilt uppdrag att ansvara för bevarandet av dokument på minoritetsspråken"* Detta är även det första betänkandet i vilken man utrett Sverigefinländarnas arkiv. I utredningen konstaterades att Sverigefinländarnas arkiv är ett viktigt centralt arkiv och en viktig institution för sverigefinlänningarna. I betänkandet föreslogs även att Sveriges regering borde garantera till Sverigefinländarnas arkiv tillräckligt med resurser för att kunna ansvara för driften av arkivet. Enligt utredaren Kari Marklund skulle det behövas 1,6 miljoner kronor för att garantera arkivets verksamhet men den dåvarande regeringen godkände inte detta förslag. Som följd av detta är arkivets finansiering för närvarande mycket osäker. För närvarande får Sverigefinländarnas arkiv 250 000 kronor för sin verksamhet via Riksarkivets nämnd för Enskilda arkiv. Detta otillräckliga anslag omöjliggör den långsiktiga planeringen och anställningstryggheten för personalen.

5. Förslag att utnyttja Sverigefinländarnas arkivmaterial i ABM-program

Sverigefinländarnas arkiv har över 30 år samlat material (bilder, levnadsminnen, dokument, filmer, föremål) som kunde användas och utnyttjas även i övrigt museisammanhang. Därför föreslår vi att museikoordinatorn kompletterar sin bild om minoriteternas behov genom att ta hänsyn till ABM-samarbetet och de behov som Sverigefinländarnas arkiv har i detta sammanhang.

För Sverigefinlänningarna är det inte viktigt att ha många olika kulturinstitutioner inom musei- och arkivområdet. Däremot finns det behov till ABM-samarbete. Därför är det viktigt att samhället stödjer Sverigefinländarnas arkiv och dess strävan att samarbeta med Eskilstuna kommun, stadsarkiv, bibliotek och museum.

Enligt vårt perspektiv är detta förslag mycket realistiskt även därför att Eskilstuna kommun är en av de kommuner som tillhör det förvaltningsområde som från början av 2010 kommer att ansvara för bättre service och inflytande för de nationella minoriteterna. (Se regeringens proposition "Från erkännande till egenmakt - Regeringens

proposition 2008/09:158).

Sverigefinländarnas arkiv vill utveckla samarbetet med Eskilstuna kommun, men behöver tillräckliga öronmärkta anslag från Svenska staten för att kunna garantera den framtida verksamheten.

Stockholm den 11 maj 2009

Sverigefinländarnas Delegation

Markku Peura
ordförande
08-590 80 991

Esko Melakari
sekreterare
08-590 32 326 alt. 0708-41 39 00

Sverigefinländarnas delegation är en paraplyorganisation för den sverigefinska nationella minoriteten. Organisationen bildades våren 2000 som resultat av Riksdagens minoritetspolitiska beslut att erkänna sverigefinnarna som en nationell minoritet och finskan som ett historiskt minoritetsspråk.

Delegationen har sedan bildandet innehaft rollen som representant för sverigefinnarna i kontakter med bl.a. statsmakten, statliga myndigheter, Sveriges Kommuner och Landsting samt Europarådet.